

„W słynnym przemówieniu do aktorów Hamlet mówi, że teatr to lustro, w którym można zobaczyć prawdziwy obraz przyrody i rzeczywistości. Chciałem wdrzeć się w to lustro, zmienić widoczny w nim obraz, i przenieść go z powrotem do rzeczywistości – chciałem spełnić obraz swego pragnienia. Chciałem, aby obserwujący aktorzy w teatrze forum mogli przekroczyć granice, złamać konwencje, wkroczyć do lustra teatralnej wyobraźni, dokonać próby form oporu, a wówczas wrócić do rzeczywistości oraz przenieść obrazy swoich pragnień.

Znajdzie swoją drogę, pozwólcie, aby potrzeby osobiste, wybór, zaciekawienie oraz pragnienia was prowadziły“.

A.Boal

Jedna z podstawowych zasad Teatru Uciśnionych głosi:

Wierzmy w Pokój, lecz nie w Pasywność!

Wykonawca projektu:

Institucija Publiczna "Dom Sztuk i nauczania" (lit. Viešoji įstaiga „Menų ir mokymo namai“) (Litwa)

www.forumoteatras.lt

<https://www.facebook.com/forumoteatras>

Uczestnicy projektu:

Partnerzy z Litwy:

Progimnazjum w Szyrwintach „Atžalynas“;

Gimnazjum imienia Simonasa Daukantasa w Wilnie;

Szkoła Podstawowa we wsi Kriukai rejonu Janiskiego;

Kowieńska Szkoła Średnia w Millikoniai;

Poniewieska Szkoła Technologiczna im. Margarity Rimkevičaitė

Partnerzy z Łotwy:

Vecsaules pamatskola, Bauskė;

Spółeczeństwo "Balti" z Gimnazjum Nordyckim, Ryga

Partnerzy z Polski:

Zespół Przedszkolno-Szkolno-Gimnazjalny w Rostarzewie

Przyjaciele projektu z Estonii:

MTÜ Foorumteater, Tallinn

Przyjaciele projektu z Litwy:

Przyjaciele projektu z Litwy: Wydział Prawa Uniwersytetu im. Kazimierza Siemonowicza (lit. Kazimiero Simonavičiaus universiteto Teisės fakultetas), Wilno/Klajpeda

Projekt jest finansowany

z programu Unii Europejskiej „Europa dla obywateli“

THE ROAD OF THE CITIZEN

**„Coragem de ser feliz“
„Miej odwagę być
szczęśliwym“**

A.Boal

„Jestestwo staje się człowiekiem gdy odnajduje teatr.

Na początku aktor i widz żyli wspólnie, w tej samej osobowości; w chwili, kiedy się rozłączyli jeden został aktorem, inni widzami – narodził się teatr, który znamy dzisiaj.

Teatr to pierwszy wynalazek człowieka, otwierający drogę wszystkim innym wynalazkom i odkryciom.

Zawód teatralny, należący do kilkorga, nie musiałby zasłaniać tego faktu, że teatralność jest charakterystyczna dla nas wszystkich. Teatr jest powołaniem wszystkich ludzi: jest on prawdziwą naturą ludzkości.

Teatr rodzi się wówczas, gdy człowiek znajduje w sobie zdolność widzenia siebie ze strony.

Obserwując siebie człowiek uświadamia sobie kim on jest, kim nie jest, i wyobraża sobie, kim mógłby być; uświadamia sobie gdzie on jest, gdzie go nie ma, i wyobraża sobie dokąd mógłby udać się. Tylko człowiek posiada zdolność obserwować siebie w wyobrażonym lustrze. (Bez wątpliwości, człowiek czasami spotyka i prawdziwe lustro: oczy matki, odbicie na powierzchni wody, jednak najczęściej on spogląda na siebie jedynie przez lustro wyobraźni.)

W tym właśnie i jest istota teatru: w człowieku obserwującym siebie samego. Człowiek nie tylko „tworzy” teatr – on „jest” teatrem.

My wszyscy jesteśmy teatrem, a niektórzy z nas w dodatku go tworzą.

W taki sposób uzyskane poznanie siebie pozwala mu stać się subiektem (tym, który obserwuje), dla innego subiekta (temu, który działa). To pozwala mu wyobrażać wariacje swoich czynności, rozważać alternatywy. Człowiek może widzieć siebie obserwującego, działającego, odczuwającego i myślącego; może odczuwać siebie odczuwającego i rozumieć siebie odczuwającego.

Ostatecznie zaczynamy rozumieć, że możemy się zmieniać i zmieniać świat. Nic nie zostanie takim jak było. Badajmy przeszłość dzisiaj, abyśmy mogli tworzyć przyszłość“

A.Boal

Projekt „**Europa dla obywateli**” skierowano na rzecz promowania aktywnego obywatelstwa europejskiego. Niniejszy program przyczynia się do aktywnego udziału obywateli, rozwijania poczucia tożsamości europejskiej, pogłębia tolerancję i wzajemne zrozumienie między obywatelami Europy.

Projekt „**Droga obywatela**”: informowanie o podstawowych prawach obywateli Unii Europejskiej i ich realizacji w oparciu o „Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej”.

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

uznaje osobiste, obywatelskie, polityczne, gospodarcze i społeczne prawa obywateli i mieszkańców Unii Europejskiej. Karta składa się z preambuły i 54 artykułów zebranych w siedmiu rozdziałach:

1. Godność
2. Wolności
3. Równość
4. Solidarność
5. Prawa obywatelskie
6. Wymiar sprawiedliwości
7. Postanowienia ogólne

W projekcie „**Droga obywatela**” najwięcej uwagi poświęcono trzem rozdziałom Karty: **godności, wolnościom i równości.**

Postanowiliśmy o tych prawach nie tylko mówić, lecz i wypróbować, co one oznaczają, jak je odczuwamy, kiedy są naruszane – a może czasami naruszamy je i sami? W tym celu wybraliśmy interaktywne sposoby, które stworzył znany Brazylijczyk Augusto Boal (1931-2009), legendarny dyrektor teatru i reżyser, nieustępliwie walczący o naturalne prawa i wolności człowieka. Po tym, jak zdecydował się w teatrze monolog zastąpić dialogiem, słuchać zdania widzów i zapraszać ich na scenę w celu wypróbowania nowych rozwiązań, doczekał się nielaski dyktatury wojennej, był aresztowany, więziony, męczony, a później wysłany z kraju. Bez względu na to on nadal w całym świecie rozpowszechniał idee swego stworzonego

„**Teatru Uciśnionych**”.

Teatr Uciśnionych składa się z Teatru Gazet, Teatru Forum, Teatru Niewidzialnego, Teatru Obrazu, Teatru Tęczy Pragnienia i Ustawodawczego.

Teatr Uciśnionych opiera się na tezie, że we wszystkich stosunkach musi dominować dialog: pomiędzy mężczyzną i kobietą, rasami, rodzinami, grupami i narodami. W prawdziwym życiu wszystkie dialogi mają tendencję przechodzenia w monolog i w taki sposób powstają relacje „uciskających-uciskanych”. Celem Teatru Uciśnionych jest powrót do dialogu między ludźmi.

Augusto Boal żył w trudnych warunkach, dookoła siebie widząc i sam bezpośrednio mając do czynienia z najbardziej brutalnie łamanymi prawami człowieka. Jego doświadczenie zmuszało do walki, stawania po stronie krzywdzonych, mówienia głośno o uciemiężanych obywatelach tego świata. Może nam się wydawać, że nie mamy do czynienia ani z uciemiężającymi, ani z uciemiężonymi, wszystkim obywatelom przysługuje przynajmniej teoretyczne prawo do wypowiedzenia swego zdania, jednak spojrzawszy uważniej znajdziemy jeszcze nie jedną żywą i zakorzenioną, jeszcze bardziej maskującą czy subtelniejszą formę ucisku.

Dlatego też przy pomocy Teatru Uciśnionych, przy użyciu dialogu w tym projekcie rozpatrujemy najważniejsze naturalne prawa każdego człowieka. Staramy się utrzymać namiętne zdecydowanie Augusta Boala nie przymykać oczu na społeczną niesprawiedliwość i zapraszamy wszystkich do dialogu o naturalnych prawach każdego człowieka!

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

Każdy człowiek ma prawo do wolności i bezpieczeństwa.

Każdy jest równy wobec prawa.

Zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub światopogląd, opinie polityczne lub wszelkie inne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Należy zapewnić równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym w sprawach zatrudnienia, pracy i wynagrodzenia.

Unia uznaje i szanuje prawa osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.

Unia uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im niezależność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności.

Augusto Boal

Bez dyscypliny nie byłoby życia społecznego. Bez wolności nie byłoby życia.

Wszyscy widzowie [Teatru Uciśnionych] posiadają takie samo prawo doznać moc wyzwalającego mówienia. Takie samo demokratyczne prawo powinni oni i pokazać (a nie tylko wypowiedzieć) w swoim zdaniu.

Gdy spojrzymy za fasadę, widzimy uciskających i ludzi uciskanych, we wszystkich społeczeństwach, grupach etnicznych, należących do różnych płci, klas i kast społecznych; widzimy niewłaściwy i okrutny świat. Musimy stworzyć inny świat, ponieważ wiemy, że to jest możliwe. Jednak tylko od nas zależy czy stworzymy ten inny świat własnoręcznie i działając na scenie oraz w swoim własnym życiu.

Teatr Uciśnionych nigdy nie był teatrem, który odmawia stawania po którejkolwiek stronie – to teatr walki! To Teatr Uciśnionych, przeznaczony dla nich i należy do nich samych, niezależnie kim oni byliby –pracownikami, chłopami, bezrobotnymi, kobietami, czarnoskórymi, młodymi ludźmi, starymi ludźmi, czy ludźmi niepełnosprawnymi psychicznie czy fizycznie, ostatecznie wszystkimi tymi, którzy są zmuszani do milczenia i są pozbawiani prawa do pełnowartościowego życia.